

PM

UPPDRAG Naturvärdesinventering Rökland	UPPDRAGSLEDARE Andreas Aronsson	DATUM 2014-08-22
UPPDRAGSNUMMER 1655067000	UPPRÄTTAD AV Andreas Aronsson	

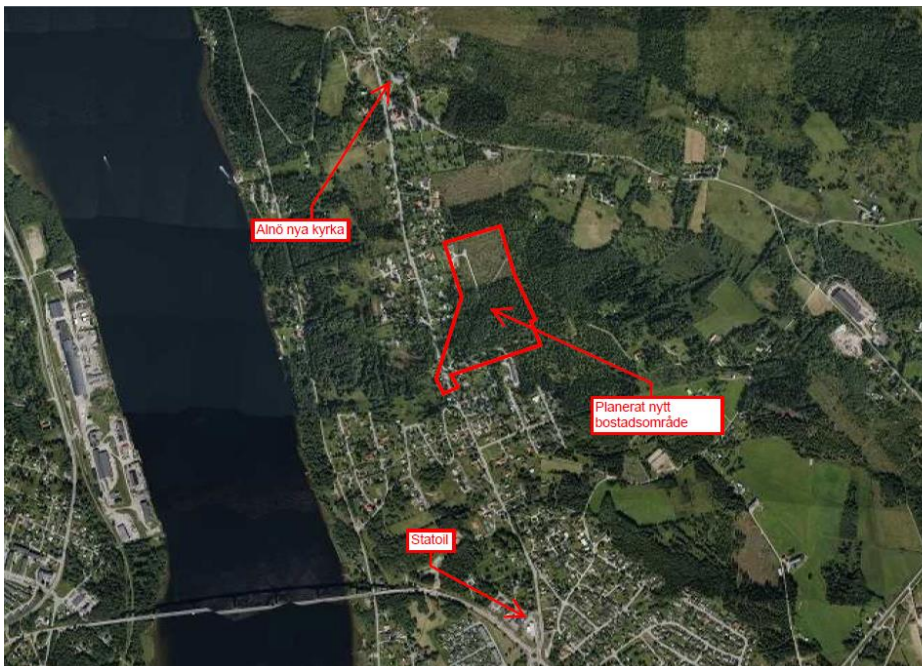
Naturvärdesinventering inför detaljplanarbete, Rökland, Alnön, Sundsvalls kommun

Bakgrund

Sundsvalls kommun håller på att ta fram en detaljplan för ett nytt bostadsområde i Rökland på Alnön. Detaljplanen har varit på samråd, vilket medfört att Länsstyrelsen i Västernorrland krävt att en inventering av befintliga naturvärden ska utföras. Sweco Environment AB i Sundsvall har av kommunen fått detta uppdrag, vilket omfattar inventering av smånunneört, scharlakansvårskål och mnemosynefjäril.

Förutsättningar

Det aktuella områdets lokalisering framgår av fig. 1. Den totala arealen uppgår till ca 10 ha, varav en betydande andel utgörs av ett hygge, vägar och annan påverkad mark.

Figur 1. Översiktlig lokalisering av det aktuella området, detaljplan Rökland.

Artbeskrivningar

Smånunneört och mnemosynefjäril har ett unikt förhållande i det att växten utgör fjärlens enda, kända värdväxt i våra trakter. Fjärlens larver lever av växten under den korta tid som denna förekommer. Smånunneörten är speciell så till vida att den spirar och blommar mycket tidigt på våren, ofta samtidigt som blåsippor och vitsippor, innan träden utvecklat sitt lövverk. En konkurrensfördel gentemot andra blommande växter, vilket får till följd att växten redan i slutet av juni har fullbildade fröskidor med frön och kan fullborda sin livscykel (fig. 2). Den vissnar ned efter blomningen och går vanligtvis inte att finna efter midsommar i våra trakter. Fjärlen flyger i juni-juli och man tror att den kan känna lukten av smånunneörtens rotsystem, varvid äggen placeras på vegetation på lokaler med smånunneört.

Av denna anledning är det helt avgörande att det finns smånunneört på en potentiell lokal för mnemosynefjäril, även om vissa andra miljöer kan fungera som födosöksområden för de vuxna fjärlarna. De vanligast förekommande lokalerna med kända förekomster av mnemosynefjäril runt Klingerfjärden utgörs av mosaikartade ängs- hagmarksmiljöer med alkogsområden. Hårt markutnyttjande och uppväxande skog (igenväxning) utgör hot mot smånunneört och mnemosynefjäril.

Figur 2. Utblommad smånunneört, fotot taget 2013-05-22 vid Släda IP vid en tidigare inventering.

Den tredje arten som länsstyrelsen efterfrågade var scharlakansvårskål, en rödlysande skålsvamp som nästan uteslutande återfinns på något nedbrutna grenar av gråal i markens förnaskikt (fig. 3).

Platsbesök

Platsbesök har genomförts av Andreas Aronsson vid tre tillfällen, det första 2014-04-30 med inriktning på smånunneört och vårskål, samt två fjärlstillfällen 2014-06-18 och 2014-06-25. Över lag har juni bjudit på dåliga förhållanden för fjärlsobservationer, med mycket kyligt väder, regn och blåst. Det senare tillfället, 25/6, erbjöd dock bra flygförhållanden med endast svag vind och strålade sol. Alla observationer i fält sparas med hjälp av en iPad Air och appen GIS Pro (Garafa LLC), vilket möjliggör att all data (bilder och anteckningar) kopplas till en geografisk position och senare enkelt kan exporteras i olika filformat.

Resultat

April

En översiktlig bild med inventeringspunkter presenteras i bilaga 1. Det inventerade området utgör en något större areal än den som omfattas av detaljplanen, huvudsakligen för att tillse att inte små förekomster av de eftersökta arterna förekommer i direkt anslutning till planområdet och på så sätt skulle kunna ta skada av det planerade bostadsområdet.

En stor del av området utgörs i norr av ett hygge (gul markering i bilaga 1). Typiska arter på detta hygge var gran, björk och rönn, liksom hallonbuskar och olika ris som lingon och blåbär. Tågväxten vårfryle blommade vid inventeringstillfället. Markskador från avverkningen visar att jordarten i området utgörs av sand med inslag av grus och sten, här och var tydligt svallat av havet. Hygget utgör ingen växtplats för smånunneört eller vårskål.

Figur 3. Scharlakansröd vårskål. Fagervik, april 2014.

Området i den östra delen av detaljplaneområdet samt även öster om detta (orange avgränsning i bilaga 1) utgörs av relativt ung skogsmark, dominerande trädarter var tall, gran och björk. Markskiktet dominerades av torktåliga arter som olika gräs och buskar. Fuktigare partier saknades, liksom bestånd av gråal. Inga miljöer som är lämpliga för smånunneört eller vårskål påträffades.

Centralt i området (grön avgränsning i bilaga 1) förekommer något äldre, välgallrad tallskog. Markskiktet var fattigt och torrt, men i några svackor påträffades vitsippor och blåsippor, om än mycket fåtaliga. Inte heller i detta område påträffades några miljöer eller substrat som är lämpliga för de eftersökta arterna.

I den västra delen av området, strax intill den befintliga lokalvägen, återfanns något som påminner om en gammal hagmark (blå cirkel i bilaga 1). I detta område var karaktären avvikande från resten av det inventerade området, markskiktet bestod av mull och var betydligt fuktigare. Detta avspeglade sig i floran och här blommade vid inventeringstillfället både rikligt med vitsippor, blåsippor och små bestånd av liljekonvalj (fig. 4). I detta område borde smånunneörten ha funnits om den förekommer på platsen, men så var icke fallet. Inte heller några vårsålar kunde återfinnas, sannolikt på grund av avsaknaden av gråal.

Figur 4. Möjligen gammal hagmark i den västra delen av detaljplaneområdet. Riklig förekomst av vitsippor och blåsippor, samt bestånd av liljekonvalj.

Juni

Mnemosynefjäril har rapporterats flyga från början av juni 2014 (Stefan Grundström, muntl.), åtminstone i Söråker och Tynderö. Inga fjärilar observerades dock vid de två inventeringstillfällena i Rökländ. Särskilt mycket tid lades på att följa vägar som löper som stråk genom och i anslutning till detaljplaneområdet, då det ofta finns en lämplig flora för födosök i vägrenarna och att dessa stråk fungerar som spridningsvägar i landskapet. I detaljplaneområdet i övrigt saknas de miljöer som man normalt förknippar med fjärilsfauna i allmänhet, och mnemosyne i synnerhet; ett mosaikartat landskap präglad av hävdade eller betade hagmarker eller ängsmarker. Även vägkantsfloran var fattig, ställvis fanns rikligt med lupiner (fig. 5) men i övrigt förekom mycket sparsamt med blommande växter (fig. 6).

Slutsats

De inventeringar som genomförts under vår och försommar 2014 visar att lämpliga livsmiljöer för de tre av länsstyrelsen utpekade arterna smånunneört, mnemosynefjäril och scharlakansvårsålar saknas inom eller i direkt anslutning till detaljplaneområdet.

4 (6)

PM
2014-08-22

Figur 5. Vägrensflora dominerad av lupiner, Kompassvägen.

Figur 6. Vägrensflora dominerad av kruståtel (gräs) och ris som blåbär och lingon, befintlig lokalväg genom området.

Sweco Environment AB, Sundsvall

Andreas Aronsson

Bilaga 1. Översikt över det inventerade området. Röd linje utgör ungefärlig avgränsning av detaljplaneområdet. Satellitbild, © Google Earth.

6 (6)

Sweco
Södra Järnvägsgatan 37
Box 259
SE-851 04 Sundsvall, Sverige
Telefon +46 (0)60 169900
Fax +46 (0)60 613007
www.sweco.se

Sweco Environment AB
Org.nr 556346-0327
Styrelsens säte: Stockholm

Andreas Aronsson

Telefon direkt +4660169933
Mobil +46 (0)706959933
andreas.aronsson@sweco.se